

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Office of the National Economic and Social Development Council

การปรับปรุงการจำแนกการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชน ตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย (2018)

Revision of Private Final Consumption Expenditure (PFCE) under
Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP) 2018

กลุ่มงานครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไร

นางพิรุณทิพย์ สุขหนองบัว ต่อ 6505

นางสาวทักษพร บุญชู ต่อ 6536

นายกิตติศักดิ์ ศิริคุณ ต่อ 6538

นางสาวนิธิญาณ เบญจพลไชยโชติ ต่อ 6528

นางสาววิลาสินี บุญแปลง ต่อ 6545

โทร: 0-2280-4085

กองบัญชีประชาชาติ

การปรับปรุงการจำแนกการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชน ตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย (2018) *

Revision of Private Final Consumption Expenditure (PFCE) under
Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP) 2018

การปรับปรุงการจำแนกการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชน (Private Final Consumption Expenditure: PFCE) ตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย (Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP: 2018) ในระบบเศรษฐกิจไทย

ดำเนินการโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างและกำหนดแนวทางการจำแนกหมวดหมู่รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชนจากเดิมที่จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย หรือ Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) 1999 ได้มีการปรับปรุงและเผยแพร่ล่าสุดโดยสำนักงานสถิติแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Statistics Division: UNSD) หรือเรียกว่า COICOP 2018

การจำแนกประเภทการอุปโภคบริโภคของปัจเจกบุคคลตามวัตถุประสงค์ (COICOP) เป็นการจัดประเภทค่าใช้จ่ายตามมาตรฐานสากล มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการจัดประเภทสินค้าและบริการที่มีลักษณะเหมือนกันในบทบาทของหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน องค์กรไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน (NPISHs) และรัฐบาลในส่วนของ Individual consumption

ซึ่งนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของระบบบัญชีประชาชาติ (SNA) แล้ว ยังสามารถนำมาใช้ในการจัดทำสถิติด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น สถิติรายจ่ายในครัวเรือนจากการสำรวจงบประมาณครัวเรือน และการวิเคราะห์มาตรฐานการครองชีพ ดัชนีราคาผู้บริโภค การเปรียบเทียบระหว่างประเทศของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และองค์ประกอบด้านรายจ่ายผ่านความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity) และสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม กีฬา อาหาร สุขภาพ และการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ กระบวนการปรับปรุงการจำแนกการอุปโภคบริโภคตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่าย หรือ Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) 2018 ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2015 โดยสำนักงานสถิติแห่งองค์การสหประชาชาติและความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประเภทและผู้ใช้งานทั่วโลก โดย COICOP 2018 ฉบับปรับปรุงใหม่จะมีรายละเอียดมากกว่า COICOP 1999 เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานที่ต้องการรายละเอียดมากขึ้น และเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสินค้าและบริการ ตลอดจนปรับปรุงการเชื่อมโยงของ COICOP กับการจัดประเภทอื่น ๆ ให้ดีขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการสำหรับการนำไปใช้งานทางด้านสถิติและนโยบายขององค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กร

* หมายเหตุ การปรับปรุงการจำแนกการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชนตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายของประเทศไทย ปรับปรุงตามคู่มือ Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP) 2018 ของ United Nations (UN)

โครงสร้างของ COICOP 2018 ประกอบด้วย 15 หมวด (division)

หมวด 01-13	จำแนกรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของครัวเรือน
หมวด 14	จำแนกรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของ NPISHs
หมวด 15	จำแนกรายจ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล

ทั้งนี้ COICOP 2018 มีลักษณะโครงสร้างแบบลำดับชั้น (Hierarchical structure) ประกอบด้วย 4 ระดับ กำกับด้วยรหัสตัวเลขจากระดับ 2 หลัก เพิ่มขึ้นถึงระดับ 5 หลัก ดังตัวอย่างการแสดงระบบเลขรหัสของหมวด 03 เครื่องแต่งกายและรองเท้า

Division (หมวด)	03	Clothing and footwear (ระดับ 2 หลัก)
Group (หมู่ใหญ่)	03.1	Clothing (ระดับ 3 หลัก)
Class (หมู่ย่อย)	03.1.1	Clothing material (SD) (ระดับ 4 หลัก)
Subclass (รายการ/สินค้า/บริการ)	03.1.1.0	Clothing material (SD) (ระดับ 5 หลัก)

โดยนำเสนอโครงสร้างแบบกว้าง (Broad structure) ที่แสดงรหัสตัวเลขพร้อมชื่อรายการในระดับหมวด (division) และหมู่ใหญ่ (group) หรือระดับ 2 หลัก และ 3 หลัก และโครงสร้างแบบละเอียด (Detailed structure) ที่จำแนกระดับตั้งแต่หมวดหมู่ใหญ่ หมู่ย่อย (class) ซึ่งแทนด้วยเลข 4 หลัก และระดับ subclass แทนด้วยเลข 5 หลัก เฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างแบบรายละเอียดที่จำแนกลงรายการย่อยต่อจาก group ออกเป็น class และ subclass ยังสามารถระบุตามความคงทนของสินค้าออกเป็น สินค้าคงทน (durable: D) สินค้ากึ่งคงทน (semi-durable: SD) และสินค้าไม่คงทน (non-durable: ND) และบริการ (services: S) เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนั้น แต่ละชั้นภูมิของ COICOP 2018 ในระดับหมวด ปรับปรุงเป็น 15 หมวด จากเดิมที่ COICOP 1999 นำเสนอ 14 หมวด โดยได้แยกหมวดการประกันภัยและบริการทางการเงินออกมาจากหมวดสินค้าและเบ็ดเตล็ดเดิม ทำให้การจำแนกของรายจ่ายของครัวเรือนมี 13 หมวด จากเดิมที่มี 12 หมวด ส่วนระดับ group และ class ก็เพิ่มขึ้นจาก 58 รายการ และ 157 รายการ เป็น 63 รายการ และ 186 รายการ ตามลำดับ นอกจากนี้ จากเดิมใน COICOP 1999 ไม่มีการแยกย่อยถึงระดับ subclass โดยจำแนกเพียง 3 ระดับ คือ division, group และ class ขณะที่ COICOP 2018 จำแนกออกเป็น 4 ระดับ และระดับที่ละเอียดที่สุดคือ subclass มีทั้งสิ้น 338 รายการ

จำนวนรายการและโครงสร้างของ COICOP 1999 และ COICOP 2018

COIOP level	จำนวนรายการ (Number of categories)	
	COICOP 1999	COICOP 2018
Division (หมวด)	14	15
Group (หมู่ใหญ่)	58	63
Class (หมู่ย่อย)	157	186
Subclass (สินค้าและบริการ)	NA	338

การปรับปรุงที่สำคัญของ COICOP 2018

1. การเพิ่มหมวดใหม่ในการจำแนกตาม COICOP 2018 คือ หมวด 12 การประกันภัยและบริการทางการเงิน โดยแยกออกมาจากหมวดสินค้าและบริการเบ็ดเตล็ด ใน COICOP 1999 หรืออีกนัยหนึ่ง คือ การแบ่งหมวด 12 สินค้าและบริการเบ็ดเตล็ดเดิมออกเป็น 2 หมวด คือ หมวด 12 การประกันภัยและบริการทางการเงิน และ หมวด 13 การดูแลส่วนบุคคล การคุ้มครองทางสังคมและเบ็ดเตล็ด เนื่องจากหมวด 12 ใน COICOP 1999 มีรายละเอียดที่ค่อนข้างแตกต่างกันมากเกินไป และในบางประเทศสัดส่วนรายจ่ายในหมวด 12 ต่อรายจ่ายทั้งหมด เป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับหมวดอื่น ๆ

2. การปรับเปลี่ยนชื่อหรือคำอธิบายและการปรับปรุงหรือโยกย้ายรายการระดับย่อยภายในหมวดหรือระหว่างหมวด เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ที่สำคัญ ๆ ได้แก่

2.1 การจำแนกในระดับสูงสุดหรือระดับหมวด (Division) โดยส่วนใหญ่ยังไม่มีเปลี่ยนแปลงเพื่อลดการแบ่งหรือการเกิดข้อต่อของข้อมูลอนุกรมเวลา อย่างไรก็ตาม หมวด 08 สื่อสารและโทรคมนาคม และ หมวด 09 บันเทิงและนันทนาการ ควรจัดใหม่เป็น หมวด 08 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) และหมวด 09 สันทนาการ กีฬาและวัฒนธรรม (Recreation, sport and culture)

2.2 ปรับปรุงหรือโยกย้ายรายการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร เช่น วิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ จากหมวด 09 บันเทิงและนันทนาการเดิม มารวมไว้ด้วยกันในหมวด 08 สื่อสารและโทรคมนาคม และเปลี่ยนชื่อเป็นหมวด 08 สารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้สะท้อนถึงรายละเอียดเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมถึงอุปกรณ์การสื่อสารและอุปกรณ์รับข้อมูลใหม่ ๆ และให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การจำแนกนี้เป็นการมองจากวัตถุประสงค์เป็นหลัก และพยายามที่จะให้เป็นอิสระจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

2.3 ปรับปรุงหมวด 09 บันเทิงและนันทนาการตาม COICOP 1999 เป็นหมวด 09 สันทนาการ กีฬา และวัฒนธรรม ใน COICOP 2018 เพื่อสะท้อนรายละเอียดภายในหมวดได้ดีขึ้น โดยหมู่ย่อยเดิม 09.1.1 (อุปกรณ์สำหรับแพนท่อนรับ, การบันทึกและการผลิตซ้ำของเสียงและรูปภาพ), 09.1.3 (อุปกรณ์สำหรับประมวลผลสารสนเทศ) และ 09.1.4 (สื่อบันทึก) ย้ายไปอยู่หมวด 08 สารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากอุปกรณ์ดังกล่าวใช้สำหรับสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนบริการซ่อมและการเช่าอุปกรณ์สารสนเทศและการสื่อสาร ค่าลิขสิทธิ์สำหรับโทรทัศน์ และการสมัครสมาชิกเครือข่ายโทรทัศน์ย้ายออกจากหมวด 09 ไปยังหมวด 08

2.4 ปรับปรุงหมวด 07 ขนส่ง โดยรวมบริการไปรษณีย์และพัสดุภัณฑ์ที่อยู่ในหมวด 08 สื่อสารและโทรคมนาคมเดิม เนื่องจากครัวเรือนที่ใช้บริการไปรษณีย์ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นการส่งและรับพัสดุ ขณะที่การส่งจดหมายลดลง ด้วยเหตุนี้เพื่อสะท้อนวัตถุประสงค์ของการใช้ COICOP 2018 จึงกำหนดให้บริการดังกล่าวบรรจุในหมวดขนส่ง แทนบริการไปรษณีย์ในปัจจุบัน

3. การปรับปรุงโครงสร้างรายละเอียด จากเดิมใน COICOP 1999 จำแนก 3 ระดับ คือ หมวด (division) หมู่ใหญ่ (group) และ หมู่ย่อย (class) ขณะที่ COICOP 2018 จำแนกออกเป็น 4 ระดับ โดยเพิ่มระดับที่ 4 คือ สินค้าและบริการ (subclass) เพื่อจำแนกการอุปโภคบริโภคฯ ให้ละเอียดยิ่งขึ้น รวมถึงการจำแนกรายการเพิ่มเติมทั้งในระดับหมู่ใหญ่และหมู่ย่อย ดังที่แสดงไว้ในตารางข้างต้น

การปรับปรุงการจำแนกรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชนของประเทศไทย ตาม COICOP 2018

1. การเชื่อมโยงรหัส COICOP 1999 สู่ COICOP 2018 ในระดับรายละเอียด ใช้หลักการพิจารณาตามลักษณะความสัมพันธ์

1.1 ประเภท one to one (การเชื่อมโยงรายการต่อรายการ) เปรียบเทียบรายการที่ตรงกันทั้งด้านนิยาม ความหมาย ขอบเขต และทำการเชื่อมโยงรหัส ซึ่งกรณีนี้สามารถเชื่อมโยงและถ่ายโอนข้อมูลรายการต่อรายการได้โดยตรง โดยเฉพาะในระดับรายละเอียด 5 หลักเดิม (กรณีประเทศไทย) กับ 5 หลักใหม่ (COICOP 2018) อย่างไรก็ตาม ในบางหมวดหรือบางกรณี อาจมีทั้งการเชื่อมโยงข้ามหมู่ใหญ่ (group) หรือ หมู่ย่อย (class) ภายในหมวดเดียวกัน รวมถึงการเชื่อมโยงข้ามหมวด

1.2 ประเภท many to one (การเชื่อมโยงหลายรายการไปหนึ่งรายการ) เปรียบเทียบและเชื่อมโยงหลายรายการ (many) ของระดับ 5 หลักเดิม (กรณีประเทศไทย) กับหนึ่งรายการของระดับ 5 หลักใหม่ (COICOP 2018) ทั้งนี้ เดิมการจำแนกหมวดหมู่ COICOP 1999 ของไทย ได้มีการจำแนกถึงระดับ 5 หลัก ซึ่งมากกว่า COICOP 1999 ที่มี 4 หลัก จึงสามารถเชื่อมโยงรายการสู่ COICOP 2018 ในระดับ 5 หลัก ได้สะดวก

1.3 ประเภท one to many (การเชื่อมโยงหนึ่งรายการไปหลายรายการ) คือการจำแนกรายละเอียดจากรายการเดิม 1 รายการ ออกเป็นหลายรายการตามการจำแนกใหม่นั้น จำเป็นต้องทำการศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจำแนกรายละเอียดรายการเดิมให้สอดคล้องกับหมวดหมู่ใหม่ โดยอาจใช้ข้อมูลทางตรงและการสำรวจที่เกี่ยวข้อง เช่น การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน หรือเครื่องชี้อื่นใดที่เกี่ยวข้องในการจำแนกดังกล่าว

นอกจากนั้น การจำแนกในระดับ subclass สามารถระบุตามลักษณะความคงทน (durability) ออกเป็น สินค้าคงทน (durable goods: D) สินค้ากึ่งคงทน (semi-durable goods: SD) สินค้าไม่คงทน (non-durable goods: ND) และบริการ (Services: S)

2. สรุปผลการเชื่อมโยงและถ่ายโอนข้อมูลรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชน

2.1 หมวดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือมูลค่าอนุกรมใหม่เท่ากับอนุกรมเดิม ประกอบด้วย 5 หมวด ได้แก่ หมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ หมวดที่อยู่อาศัย น้ำ ไฟฟ้า แก๊ส และเชื้อเพลิงอื่น ๆ หมวดเครื่องเรือน เครื่องใช้ในครัวเรือน และการบำรุงรักษา หมวดบริการ การศึกษา และหมวดภัยพิบัติและการที่พักรวม

2.2 หมวดที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น หรือมูลค่าอนุกรมใหม่สูงกว่าอนุกรมเดิม ประกอบด้วย 3 หมวด ได้แก่ หมวดอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ หมวดขนส่ง และหมวดสารสนเทศและการสื่อสาร

2.3 หมวดที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลง หรือมูลค่าอนุกรมใหม่ต่ำกว่าอนุกรมเดิม ประกอบด้วย 4 หมวด ได้แก่ หมวดเครื่องแต่งกายและรองเท้า หมวดสุขภาพ หมวดสันทนาการ กีฬาและวัฒนธรรม และหมวดการดูแลส่วนบุคคล การคุ้มครองทางสังคม และเบ็ดเตล็ด

2.4 หมวดใหม่ ได้แก่ หมวดการประกันภัยและบริการทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการอุปโภคบริโภคฯ ณ ราคาประจำปี เนื่องจากการเคลื่อนย้ายระหว่างหมวดหรือภายในหมวดของการอุปโภคบริโภคฯ ตามการจัดจำแนกหมวดหมู่ใหม่ แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อมูลค่า ณ ราคาที่แท้จริง เนื่องจากการเคลื่อนย้ายระหว่างหมวดดังกล่าวส่งผลต่อโครงสร้างราคาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะรายการที่มีการเชื่อมโยงแบบ many to one และ one to many ทำให้มูลค่า ณ ราคาที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อทิศทางและอัตราการเจริญเติบโตของการอุปโภคบริโภคฯ ณ ราคาที่แท้จริง

เปรียบเทียบโครงสร้างของ COICOP 1999 และ COICOP 2018

การเปรียบเทียบโครงสร้างระหว่าง COICOP 1999 และ COICOP 2018 ระดับหมวดหลัก จะเห็นว่าบางหมวด มีการปรับเปลี่ยนชื่อหรือคำอธิบายและมีการปรับปรุงหรือโยกย้ายสำหรับรายการระดับย่อย ๆ ภายในหมวดหรือระหว่างหมวด เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

เปรียบเทียบตารางเผยแพร่เดิมที่จำแนกตาม COICOP 1999 และตารางเผยแพร่ใหม่ที่จำแนกตาม COICOP 2018

COICOP 1999	COICOP 2018
Individual consumption expenditure of households	Individual consumption expenditure of households
Food and non-alcoholic	Food and non-alcoholic beverages
<i>Food</i>	<i>Food</i>
Bread and cereals	Cereals and cereal products
Meat	Meat
Fish	Fish and other seafood
Milk, cheese and eggs	Milk, other dairy products and eggs
Oil and fat	Oils and fats
Fruit	Fruits and nuts
Vegetables	Vegetables
Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery	Sugar, confectionery and deserts
Food products n.e.c.	Ready-made food and other food products n.e.c.
<i>Non-alcoholic beverages</i>	<i>Non-alcoholic beverages</i>
Alcoholic beverages, tobacco and narcotics	Alcoholic beverages, tobacco and narcotics
<i>Alcoholic beverages</i>	<i>Alcoholic beverages</i>
<i>Tobacco</i>	<i>Tobacco and narcotics</i>
Clothing and footwear	Clothing and footwear
<i>Clothing</i>	<i>Clothing</i>
<i>Footwear</i>	<i>Footwear</i>
Housing, water, electricity, gas and other fuels	Housing, water, electricity, gas and other fuels
<i>Housing and water</i>	<i>Housing and water</i>
<i>Electricity, gas and other fuels</i>	<i>Electricity, gas and other fuels</i>
Furnishings, household equipment and routine maintenance of the house	Furnishings, household equipment and routine household maintenance
<i>Furniture and furnishings, carpets and other floor covering</i>	<i>Furniture and furnishings, and loose carpets</i>
<i>Households equipment and routine maintenance of the house</i>	<i>Households equipment and routine maintenance of the house</i>

COICOP 1999	COICOP 2018
Health	Health
Transport	Transport
<i>Purchase of vehicles</i>	<i>Purchase of vehicles</i>
<i>Operation of personal transport equipment</i>	<i>Operation of personal transport equipment</i>
<i>Transport services</i>	<i>Passenger transport services</i>
	<i>Transport services of goods</i>
Communication	Information and communication
Recreation and culture	Recreation, sport and culture
<i>Audio-visual, photographic and information Processing equipment</i>	<i>Recreational durables</i>
<i>Other recreation and entertainment</i>	<i>Other recreation and entertainment</i>
<i>Newspaper, books and stationery</i>	<i>Newspapers, books and stationery</i>
Education	Education services
Restaurants and hotels	Restaurants and accommodation services
	<i>Insurance and financial services</i>
Miscellaneous goods and services	Personal care, social protection and miscellaneous goods and services
<i>Personal care</i>	<i>Personal care</i>
<i>Personal effects n.e.c.</i>	<i>Other personal effects</i>
<i>Financial services</i>	
<i>Other services n.e.c.</i>	<i>Other services</i>
Individual consumption expenditure of non-profit institutions serving households (NPISHs)	Individual consumption expenditure of non-profit institution serving households (NPISHs)
<i>Health, education, and social protection</i>	<i>Health, education, and social protection</i>
<i>Other services n.e.c.</i>	<i>Other services n.e.c.</i>
Private final consumption expenditure in the domestic market	Private final consumption expenditure in the domestic market
Plus: Expenditure of residents abroad	Plus: Expenditure of residents abroad
Less: Expenditure of non-residents in the country	Less: Expenditure of non-residents in the country
Private final consumption expenditure	Private final consumption expenditure